

د سپینی نس ناستی رنخ

(Pullorum Disease)

د دی رنخ واقع کیدل
په افغانستان کی
پیژندل شوي.

۱. تعريف

دا د چرگورو یوه ساری باکتریاوی رنخ دی همیشه دغه سخته نس ناسته د مرینی سبب کیږی. د دی مرض مشخصات دادی کله چه چرگوری له هګی څخه راوزی یا مړه او یا د مرګ په حال کې وي. دا رنخ په سیستمیک او حاد ډول به وړو چرگورو کی واقع کیږي اما د بیر عمر په چرگانو کی مزمن ډول سره دوام کوي.

۲. عامل

د دی رنخ عامل سالمونیلا پولوروم (*Salmonella Pullorum*) یو بی حرکته باکتریا ده چه په چرگانو او فیل مرغانو کی په اسانی سره رنخ منځ ته راوري.

۳. انتقال

انفکشن د خولی له لیاری او یا د هګیو د زیرو په واسطه صورت نیسي. په وړو چرگورو کی انتقال یا د تخدان له لیاری او یا په افقی ډول سره صورت نیسي او د کانابولیزم (Cannibalism) ورسره معمولاً ملګری وي. دغه ارګانیزم د هګی له پوستکی څخه تیریږی او ایمبریو (embryo) مبتلا کوي په میخانیکی ډول سره انتقال د ککر شوو یا ملوثو کالیو، بوټانو سامان الاتو سره هم صورت نیسي، هغه چرگوری چه د رنخ څخه روغ شوی وي نور چرگان بالخصوص مورنی ډله (brooders) انفکته کوي او د رنخ واقع کیدل بیا له سره شروع کیږي.

په افغانستان کی د خاریو ساری رخونه

۴. نوع د حیوان چه میتلا کېږي

په خاص ډول په چرګانو او فیل مرغانو کی واقع کېږي. هغه کسان چه د اومو یا خامو هګیو څخه استفاده کوي په هغوي کی ضعیفه ډول اسهال د دری ورځو مودی لپاره منځ ته راوړي.

سالمونيلا پولورم (Salmonella Pullorum) یوه ضعیفه غوندي
اسهال په انساناتو کی منځ ته راوړي.

۵. کلینیکی نښۍ

د مصابیت درجه ۱۰-۸۰٪ پوری ده. د مرینی درجه هغه وخت تقریباً ۱۰۰٪ پوری رسیزی چه دوی د سخت فشار لاندی واقع شی اویا دا چه سیستم معافیتی د بدن ئی ضعیفه شوی اوسي. هغه چرګوری چه په رنځ اخته شویوه هګیو څخه راوتی اوسي معمولاً ضعیفه او د خو ورځو په موده کی له منځه حئی. ناروغه چرګوری د برودر لاندی راجمع او ستومانه معلومېږي. د اسهال په وخت کی کوم چه سپین-خميره رقمي مواد له ځانه خارجوي د خولی څخه اواز وباسي. د وزن اخيستنه درېږي او بنکي ئی ضعیفه وي. څرنګه چه پیوس معمولاً متاثره کېږي نو لنده لنده سا اخيستنه په هغوي کی لیدل کېږي. د زیات عمر چرګان کومی کلینیکی نښۍ له ځانه نه بنائي اما بیا هم د هغوي د هګیو د تولید او بارداری په درجه کی کم والی منځ ته راخی.

۶. غیری معمولی موندنی

برجسته زخمونه د رنځ په مزمن شکل کی واقع کېږي. اما معمولاً د پراکیوت یا د مریضي د سخت شدت (Peracute) په صورت کی نه لیدل کېږي. کله چه دا زخمونه واقع شی نو جګر یا ینه توری او پختورگی متوضع او په سره رنګ سره سخت معلومېږي. په زیره کيسه کی کريمي-پنیری رنګه مواد موجود وي. سپین پنیری رنګه غوتی یا داني رقمه ساختمانونه په پیوس، زړه، دکولمو بالخصوص د سیکوم په برخه کی ممکن موجود و اوسي. بندونه معمولاً پرسیدلی او زیر بخنه، لزجی رقمه مایع پکښی موجود وي.

۷. تشخیص

د موادو غایطه او انساجو نمونی باید لاپراتوار ته د باکتریا د پیژنډلو لپاره ولېر ډول شي. چه هلته بیا یا کلچر او یا جنیټکی تخنیک پکار ويورل شي. د مثبت تشخیص لپاره دسیروولوژیکی ازمونیو تر سره کونه کافې نده. د تشخیص تفریقی په خاطر باید فول کلورا

په افغانستان کی د خاریو ساری رخونه

په نظر کی ونیول شی.
په افغانستان کی د خاریو ساری رخونه (Fowl cholera) او نور (Erysipelas) ، ابری سیپلس (Fowl typhoid) ، فول تیفوئید (Erysipelas) ، د انتی بیوتیکو په استعمال سره د دی مرض په شدت کی کموالی راخی. اما هیچ نوع درمل

۸. درملنې

دا ارگانیزم د فارم څخه په مکمل دول سره د منځه نشی وړلی.

۹. مخنيوي او ګنټرول

کله چه دا رنځ واقع شو نو ډکنټرول په خاطر ملوث چرګان باید جلاو له منځه ويورل شی. ټول مړه جسدونه په بشه ډول پاک او لیری شی او بقایا د موادو، ساحه او سامان آلات باید ضد عفونی شی. هغه چرګان چه له رنځ څخه راګرځی د نورو سالمونيلا (Salmonella) د وقاریعو په خیر مقاوم وي او په رنځ نه اخته کیری اما عامل د مرض و نورو ته انتقالوی. واکسین معمولانه استعمالیېږي ځکه چه دوی په سیرولوژیکی معایناتو او درنځ د عامل په انتقال کی مداخله کوي. سالمونيلا پولورم (S. pullorum) ممکن په مناسب چاپېږیال کی تر څو ګلونو پوری پاتی شی. اما د ګرمی، یخنی او عامو ضد عفونی موادو په مقابل کی حساس دی.